

Henryk Łabędzki

Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu

MIGRACJE LUDNOŚCI NA OBSZARACH PRZYGRANICZNYCH POŁUDNIOWO-ZACHODNIEJ POLSKI

Streszczenie: Badania obejmują 13 przygranicznych powiatów w południowo-zachodniej Polsce. Wykorzystano dane statystyczne dla gmin na temat migracji ludności na pobyt stały w latach 1995-2008. Analizę przeprowadzono, posługując się wartością średnią 3-letnią salda migracji na 1000 mieszkańców. Stwierdzono, że w analizowanym okresie następował wzrost odpływu netto ludności z obszarów przygranicznych; do 2004 r. głównie w głąb kraju, a po przystąpieniu Polski do UE w coraz większym stopniu również za granicę. Badania wykazały, że najwięcej ludności (głównie mężczyzn) emigrowało z miast przygranicznych.

Słowa kluczowe: zjawiska migracyjne, kierunki migracji wewnętrznych, obszary przygraniczne południowo-zachodniej Polski.

1. Wstęp

Za główną przyczynę zjawisk migracyjnych najczęściej przyjmuje się zróżnicowanie między obszarami w zakresie poziomu rozwoju oraz warunków pracy i życia; powodem migracji zarobkowych są głównie asymetrie w podaży i w popycie rąk do pracy i co za tym idzie – w poziomie wynagrodzeń¹. Stosuje się wiele podziałów migracji w zależności od zasięgu (wewnętrzne i zagraniczne), czasu pobytu (definitywne, czasowe i wahadłowe), przyczyn (zarobkowe, edukacyjne, mieszkaniowe, sentymentalne, polityczne, przymusowe) i formy (indywidualne, rodzinne i środowiskowe). Najpopularniejszymi migracjami wewnętrznymi są tzw. migracje wahadłowe polegające na codziennym przemieszczaniu się w związku z nauką lub pracą.

W okresie po drugiej wojnie światowej, szczególnie w latach 50. i 70. XX wieku, w Polsce miał miejsce bardzo duży odpływ ludności wiejskiej do miast na pobyt

¹ A. Rajkiewicz, *Polityka społeczna wobec procesów migracyjnych*, [w:] *Polityka społeczna*, red. G. Firlit-Fesnak, M. Szyłko-Skoczny, PWN, Warszawa 2007.

stały. Na początku bieżącego stulecia pojawiło się na obszarach wiejskich dodatnie saldo migracji. Stało się tak dzięki stabilizacji poziomu odpływu ludności ze wsi do miast i przyrostowi napływu ludności z miast na wieś. Sprzyjały temu stopniowa poprawa infrastruktury, rozwój drobnej przedsiębiorczości oraz lepsze warunki do rozwoju budownictwa mieszkaniowego na wsi².

W okresie transformacji w Polsce spadła aktywność związana z migracjami wewnętrznymi na pobyt stały. Główne tego przyczyny to duży poziom ryzyka ponoszonego przez migrujących wynikający z niskiego poziomu płac w stosunku do kosztów utrzymania, szczególnie mieszkaniowych, w nowym miejscu pracy oraz słaby dostęp do informacji na temat oferowanych miejsc pracy³. W tej sytuacji wzrosła zarobkowa emigracja za granicę, czemu sprzyjało stopniowe uwalnianie rynków pracy w poszczególnych krajach UE. Według szacunków GUS liczba Polaków przebywających za granicą powyżej 3. miesięcy zwiększyła się w latach 2002-2007 o około 1,5 mln⁴. Tymczasem saldo migracji zagranicznych na pobyt stały w latach 2003-2007 wskazuje na definitywny odpływ zaledwie 88 tys. osób. Przyczyną tej rozbieżności jest to, że w zamierzeniach wyjazdu zagraniczne w celach zarobkowych mają charakter czasowy, a decyzja o definitywnej emigracji najczęściej jest podejmowana później.

Przygranicze z Niemcami i Czechami w południowo-zachodniej części kraju jest obszarem problemowym, co wynika ze specyfiki położenia, a także z procesów zachodzących tam w ostatnim półwieczu. Stopniowemu regresowi ich rozwoju sprzyjały peryferyjnie położenie względem głównych ośrodków wzrostu, niekorzystne warunki topograficzne (Sudety), duże zniszczenia wojenne (przygranicze z Niemcami), jak również ustanowienie tutaj granicy państwowej⁵. Przemiany zachodzące w Polsce po roku 1989 i realizowane programy wspólnotowe sprawiły, że obszar ten przekształcił się z peryferii w teren intensywnych procesów integracyjnych. Dzięki stopniowemu otwieraniu granic jego położenie geograficzne stało się atutem tego regionu i podstawową szansą jego rozwoju. Zmiany funkcji granic są procesem złożonym i odbywają się stopniowo, dlatego w okresie przedakcesyjnym wykorzystanie walorów przygranicznego otoczenia miało głównie charakter punktowy (okolice przejść granicznych) lub liniowy (drogi dojazdowe do przejść)⁶.

² I. Frenkel, *Ludność – zatrudnienie i bezrobocie na wsi. Dekada zmian*, IRWiRol PAN, Warszawa 2003; I. Frenkel, *Przemiany demograficzne i aktywność ekonomiczna ludności wiejskiej w latach 2000-2006*, Studia i Monografie nr 2, IRWiRol PAN, Warszawa 2008.

³ R. Domański, *Geografia ekonomiczna. Ujęcie dynamiczne*, PWN, Warszawa 2004.

⁴ *Informacja o rozmiarach i kierunkach emigracji z Polski w latach 2004-2007*, GUS, Warszawa 2008.

⁵ *Dolny Śląsk. Problemy rozwoju regionalnego*, red. S. Ciok, Acta Universitatis Wratislaviensis nr 2942, Wrocław 2006.

⁶ H. Łabędzki, *Obszary wiejskie na przygraniczu z Niemcami – rozwój czy peryferie?* Zeszyty Naukowe Akademii Rolniczej we Wrocławiu, Rolnictwo LXXIX nr 414, Wrocław 2001.

2. Metodyka badań

Celem badań jest odpowiedź na pytanie: czy w okresie intensywnych zmian funkcji granic państwowych wynikających z procesów integracyjnych z Unią Europejską nastąpiła poprawa atrakcyjności migracyjnej przygranicza w południowo-zachodniej części Polski. Cel ten osiągnięto dzięki analizie zmian kierunków i nasilenia migracji ludności na przygraniczu w latach 1995-2008. W badaniach posłużono się wskaźnikiem salda migracji w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, który w dalszej części opracowania jest określany jako wskaźnik salda migracji. Jest on najczęściej stosowanym narzędziem analizy zjawisk migracyjnych, gdyż ujmuje zarówno nasilenie ruchów migracyjnych ludności, jak i ich kierunek.

Ze względu na dostępność danych statystycznych do wydzielenia obszaru przygranicznego w południowo-zachodniej części Polski posłużono się podziałem administracyjnym kraju. Wzięto pod uwagę dwanaście powiatów bezpośrednio przylegających do granicy z Niemcami i Republiką Czeską oraz powiat bolesławiecki, który mimo że nie styka się bezpośrednio z granicą, to jednak wyraźnie wciną się w pierwszy pas powiatów przygranicznych. Badane powiaty należą do podregionów (NTS III): jeleniogórskiego, wałbrzyskiego i zielonogórskiego. Analizowany obszar w dalszej części opracowania określany będzie jako przygranicze.

Wykorzystano dane statystyczne GUS dla gmin (BDR) na temat migracji ludności na pobyt stały w latach 1995-2008, które następnie zostały przeliczone na układ powiatowy. Ze względu na dużą coroczną zmienność zjawisk migracyjnych ich analizę przeprowadzono, posługując się średnimi wartościami 3-letnimi, tym samym analizowany okres skrócił się do lat 1996-2007.

Publikowane co roku dane statystyczne GUS obejmują jedynie zmiany miejsca pobytu stałego⁷, co wobec niskiej skłonności migrantów do rejestrowania zmian miejsca faktycznego pobytu, szczególnie w przypadku emigracji zagranicznych, daje niepełny obraz zjawisk migracyjnych⁸. Innym problemem utrudniającym rozeznanie faktycznych rozmiarów ruchów migracyjnych jest pominięcie w publikowanych danych statystycznych migracji wewnątrzgminnych, szczególnie między miastem – siedzibą gminy – a miejscowościami wiejskimi w gminach miejsko-wiejskich.

3. Wyniki badań

W analizowanym okresie na przygraniczu nastąpiła silna depopulacja, w miastach liczba ludności zmniejszyła się o 9, a na wsi – o 4%. Największe ubytki ludności (około 10-12%) stwierdzono w miastach położonych w Sudetach, tj. w powiatach jeleniogórskim, kamiennogórskim, wałbrzyskim i kłodzkim, oraz w powiatach zgorzeleckim i krośnieńskim (przy zachodniej granicy z Niemcami).

⁷ Informacje obejmujące zmiany faktycznego miejsca zamieszkania zawierają jedynie wyniki powszechnych spisów ludności.

⁸ *Statystyka społeczna*, red. T. Panek, PWE, Warszawa 2007.

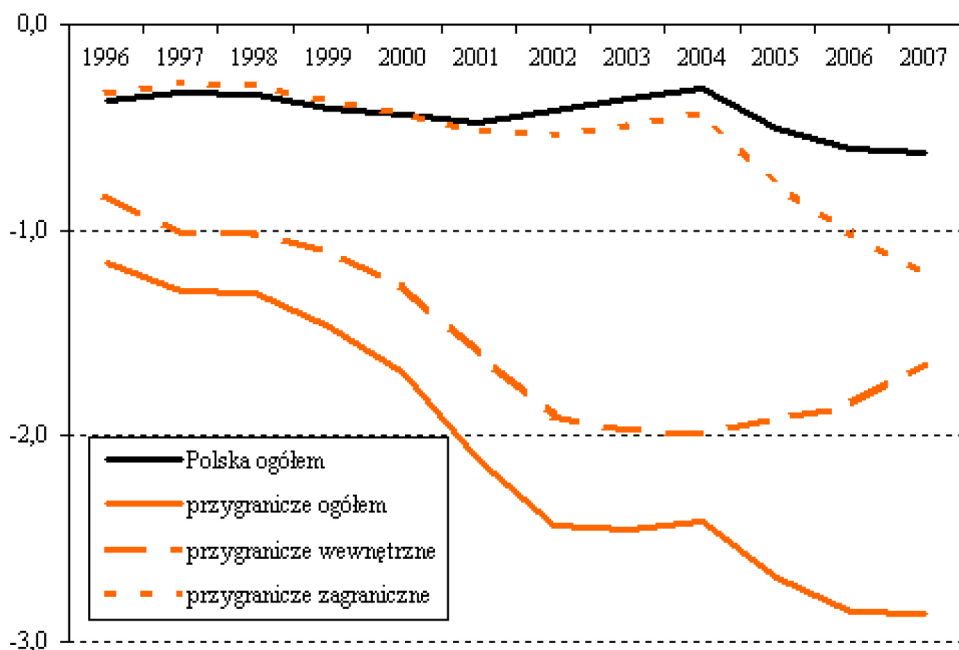
Zupełnie inaczej kształtowała się struktura ludności według płci. Mianowicie na wsiach przygranicza wskaźnik liczby kobiet na 100 mężczyzn był bardzo niski i w rozpatrywanym okresie poprawił się tylko nieznacznie (ze 101,9 do 102,3). Najgorsza sytuacja wystąpiła w powiatach krośnieńskim, bolesławieckim (pomimo napływu netto ludności), lwóweckim, zgorzeleckim i kamiennogórskim. Natomiast relatywnie korzystniej było w otoczeniu dużych miast (w powiatach wałbrzyskim i jeleniogórskim). Tak więc za wyjątkiem obszarów otaczających Wałbrzych i Jelenią Górę na wsi nadal utrzymywała się głęboka defeminizacja. Z kolei w miastach, pomimo dużej depopulacji, nastąpił dalszy wzrost wskaźnika relacji liczby kobiet do mężczyzn (ze 109 do 112). Jest to potwierdzeniem dominacji mężczyzn wśród emigrującej ludności miast przygranicznych. Skrajnym przypadkiem są miasta powiatu krośnieńskiego, w których przy depopulacji o 10% wskaźnik relacji kobiet do mężczyzn wzrósł o ponad 6 punktów. Dane te wskazują na dużą dynamikę zmian demograficznych zachodzących na przygraniczu w ostatnich latach.

4. Migracje ogółem

W całym rozpatrywanym okresie na przygraniczu wskaźnik salda migracji był wyraźnie ujemny i nadal spadał: od $-1,2$ w roku 1996 do $-2,9$ w roku 2007 (rys. 1). W okresie tym zaznaczyły się jedynie cztery lata jego stabilizacji, tj. 1998, 2003, 2004 i 2007. W tym samym okresie wskaźnik dla Polski oraz województwa dolnośląskiego był znacznie wyższy i jednocześnie jego spadek nie był tak duży jak na przygraniczu (odpowiednio: od $-0,4$ do $-0,6$ i od $-0,6$ do $-0,7$). Dane te pośrednio świadczą o nadal występujących problemach w rozwoju obszarów południowo-zachodniej części przygranicza kraju.

Analiza wykazała zróżnicowanie wskaźnika salda migracji w poszczególnych powiatach przygranicznych. Relatywnie wysokim saldem wyróżniały się dwa powiaty: jeleniogórski i bolesławiecki. W pierwszym przez cały rozpatrywany okres utrzymywało się dodatnie saldo migracji, co jest związane z położeniem powiatu w pobliżu Jeleniej Góry; mianowicie ludność tego miasta osiedlała się na obszarach podmiejskich. Również inne miasta na terenie tego powiatu, dzięki walorom krajobrazowym i rozwojowi turystyki, były relatywnie bardziej atrakcyjne dla celów mieszkaniowych w stosunku do innych miast z rozpatrywanego obszaru. Z kolei w powiecie bolesławieckim wysokie dodatnie saldo migracji miało miejsce jedynie w okresie 1998-2001 i było to wynikiem zasiedlania terenów opuszczonych przez jednostki armii radzieckiej, co wobec małej gęstości zaludnienia tego powiatu wyraźnie wpłynęło na wzrost analizowanego wskaźnika. Natomiast najniższe ujemne wskaźniki salda migracji wykazywały powiaty: krośnieński (odrzański), wałbrzyski i kamiennogórski. W powiecie krośnieńskim bardzo niski wskaźnik stwierdzono w okresie 2000-2006 ($-4,3$; $-7,9$), czego bezpośrednią przyczyną był bardzo duży odpływ ludności z miast Gubin i Krosno Odrzańskie, głównie poza granice powiatu.

Z kolei w powiecie wałbrzyskim (w celu zachowania porównywalności ujmowanym łącznie z miastem Wałbrzych) powodem ujemnego salda migracji był upadek dużych zakładów wydobywczych i przemysłowych w Wałbrzychu na początku lat 90. Tylko niewielka część migrantów opuszczających to miasto osiedlała się na obszarach je otaczających. Jest to jedyny taki przypadek wśród czterech byłych miast wojewódzkich na Dolnym Śląsku. Negatywne następstwa restrukturyzacji gospodarki dotknęły nie tylko miasto Wałbrzych, ale i jego okolice (upadek firm kooperujących). Te same przyczyny wywołały również znaczny odpływ ludności netto w sąsiadującym powiecie kamiennogórskim.

Rys. 1. Saldo migracji na pobyt stały na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDR.

Interesujących wyników dostarczyła analiza salda migracji na przygraniczu z podziałem na miasto i wieś. Mianowicie: wskaźnik salda migracji w miastach spadał w tempie podobnym do przeciętnego w kraju, ale był on tu corocznie o 2 punkty niższy. Z kolei na wsi wzrósł od $-0,6$ w roku 1996 do $0,9$ w roku 2004 (w tym czasie w kraju jego wzrost był znacznie większy, tj. od $-1,6$ do $2,3$), a po wejściu Polski do UE na wsi nastąpił ponownie spadek wskaźnika do $0,2$. Mechanizm depopulacji przygranicza polegał więc na relatywnie dużym nasieniu emigracji netto z miast i jednocześnie nieco mniejszej atrakcyjności migracyjnej tutejszych wsi, głównie po 2004 r.

Szczególnie silną depopulacją charakteryzowały się następujące miasta: Gubin i Krosno Odrzańskie (począwszy od roku 2000), Gozdnicza i Jasień (od roku 2002) oraz Zgorzelec, Szklarska Poręba, Lubawka, Bardo i Łądek Zdrój (od 2006 roku). Można więc zauważyć następującą prawidłowość: silna depopulacja miast nastąpiła najpierw w północnej – słabiej rozwiniętej gospodarczo – części przygranicza, a nieco później objęła jego część południową, w tym Sudety. W efekcie w roku 2007 85% miast przygranicza wykazywało ujemne saldo migracji, a w 45% wskaźnik salda wynosił poniżej –5.

Porównując wskaźnik salda migracji mężczyzn i kobiet, stwierdzono, że w odniesieniu do obu płci był on w całym rozpatrywanym okresie ujemny, jednak w przypadku mężczyzn w okresie 1996-2005 był wyższy o 0,5-0,7 punktu. Natomiast w ostatnich dwóch badanych latach nastąpił relatywnie duży spadek wskaźnika migracji mężczyzn, w wyniku czego różnica wynosiła już tylko 0,2 punktu. Również w miastach wskaźnik salda migracji dla obu płci był ujemny, w przypadku mężczyzn do roku 2004 był wyższy o 0,1-0,2 punktu, potem również nastąpił znaczny jego spadek. Na przygraniczu do 2004 r. miasta nieco częściej opuszczały zatem kobiety, a od roku 2005 ich depopulacja spowodowana została przede wszystkim emigracją mężczyzn. Natomiast na wsi wskaźnik salda migracji dotyczący obu płci był dodatni, z tym że w odniesieniu do mężczyzn również był wyraźnie wyższy, szczególnie w latach 2001-2002.

5. Migracje wewnętrzne i zagraniczne

Ujemne i nadal obniżające się saldo migracji na przygraniczu w latach 1996-2004 wynikało przede wszystkim ze wskaźnika salda migracji wewnętrznych, którego wartość spadła od –0,8 w roku 1996 do –2,0 w roku 2004 (rys. 1). W tym samym okresie wskaźnik salda migracji zagranicznych w zasadzie się nie zmieniał i mieścił się w przedziale (–0,3; –0,5). Z kolei w latach 2005-2007 wskaźnik migracji wewnętrznych nieznacznie wzrósł do –1,7, a zagranicznych gwałtownie spadł do –1,2 w roku 2007. Do 2004 r. ludność emigrowała więc z przygranicza głównie w głąb kraju, a po wejściu Polski do UE nastąpił silny wzrost emigracji za granicę i stopniowy spadek odpływu w głąb kraju. Jeśli zostaną utrzymane tendencje z lat 2005-2007, to już w roku 2009 (średnia z lat 2008-2010) nastąpi zrównanie ujemnych wartości salda migracji wewnętrznych i zagranicznych.

W miastach saldo migracji wewnętrznych było przez cały rozpatrywany okres ujemne – malało do roku 2004, a potem nieznacznie wzrastało. Natomiast na wsi przez cały okres wzrastało, osiągając wartości dodatnie, począwszy od roku 1998. W efekcie po roku 2004 saldo migracji ogółem ustabilizowało się zarówno w mieście, jak i na wsi; w pierwszym przypadku na poziomie –4,5 (wzrost odpływu za granicę rekompensowany był zmniejszeniem odpływu wewnętrznego), a w drugim na poziomie około zera (bezwzględne wartości napływu netto wewnętrznego zrównały się z odpływem netto za granicę).

Obniżenie salda migracji zagranicznych po roku 2004 nastąpiło we wszystkich przygranicznych powiatach, z tym że w różnym stopniu. Powiaty, w których emigracje netto za granicę zwiększyły się najbardziej, to: kamiennogórski, krośnieński, Jelenia Góra i zgorzelecki.

W miastach dynamika emigracji netto za granicę po roku 2004 była bardziej zróżnicowana. Miasta o bardzo silnym wroście odpływu netto ludności za granicę są położone bezpośrednio przy drogowych przejściach granicznych (Międzyzlesie, Lubawka i Gubin), ale również są to małe miasta położone peryferyjnie względem głównych szlaków komunikacyjnych (Gryfów Śl., Nowogród Bobrzański i Jasień). Jest również niewielka grupa miast, w których po roku 2004 nastąpił wręcz przyrost salda migracji zagranicznych. Są to Mieroszów, Łęknica, Duszniki Zdrój, Karpacz i Bolesławiec. Wszystkie one mają korzystne walory krajobrazowe, a dodatkowo przygraniczne położenie sprzyjało rozwojowi bazy turystycznej (Mieroszów) i handlu przygranicznego (Łęknica).

Saldo migracji zagranicznych po roku 2004 obniżało się również we wsiach przygranicza, jednak były to zmiany znacznie mniejsze niż w miastach.

6. Kierunki migracji wewnętrznych

Analizując kierunki migracji wewnętrznych, stwierdzono, że na przygraniczu wskaźnik salda migracji wewnętrznych z miastami (w odróżnieniu od kraju i obu przygranicznych województw, w których on wzrastał) utrzymywał się na relatywnie stałym poziomie w przedziale $(-0,7; -1,2)$. Złożył się na to dodatni wskaźnik na wsi mieszczący się w ostatnich latach w przedziale $(1,0; 1,2)$ oraz ujemny w miastach $(-1,7; -2,3)$; rys. 2. Niskie saldo w miastach przygranicza w migracjach miasto–miasto oznacza, że głównym kierunkiem migracji był odpływ ludności miejskiej do miast położonych w głębi kraju. Po roku 2004 nastąpiła poprawa tego wskaźnika, ale jednocześnie, jak już wspomniano, nastąpił wzrost odpływu ludności miejskiej przygranicza za granicę.

Stwierdzono, że ujemne saldo migracji wewnętrznych z miastami we wszystkich latach rozpatrywanego okresu wykazywało 63% miast przygranicza, a średnio za cały okres – aż 90%. Miasta o największym odpływie netto ludności do innych miast to Gubin, Krosno Odrzańskie, Jasień, Międzyzlesie i Gozdnicza. Prócz Międzyzlesia są to miasta położone w północnej (słabiej rozwiniętej gospodarczo) części przygranicza. Wsparcie rozwoju tych ośrodków miejskich jest więc sprawą bardzo pilną. Natomiast dodatnie saldo migracji wewnętrznych z innymi miastami wykazywały jedynie nieliczne miasta, m.in.: Szczawno Zdrój, Piechowice, Polanica Zdrój, Łęknica i Jelenia Góra. Interesującym przypadkiem jest Łęknica, w której na początku rozpatrywanego okresu saldo było dodatnie, szczególnie wysokie było ono w latach 1996-1998, co należy tłumaczyć przyciąganiem migrantów z innych miast kraju w związku z rozwojem przygranicznego targowiska. Jak wiadomo, działalność ta w ostatnich latach podupadła, w związku z czym od 2003 r. saldo migracji było już ujemne.

Rys. 2. Saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały na 1000 mieszkańców

Źródło: obliczenia własne na podstawie BDR.

Z kolei saldo migracji ze wsią w całym rozpatrywanym okresie – podobnie jak przeciętnie w kraju – na przygraniczu sukcesywnie spadało (rys. 2), tzn. że w coraz większym stopniu następował odpływ netto ludności, przede wszystkim z miast przygranicza do wsi położonych zarówno na przygraniczu, jak i w głębi kraju.

7. Podsumowanie

W wyniku dużej dynamiki zmian demograficznych na przygraniczu w okresie 1995-2008 nastąpiła depopulacja, szczególnie miast, i utrzymywała się głęboka defeminizacja ludności wiejskiej. W dużym stopniu przyczyniły się do tego zjawiska migracyjne. Wskaźnik salda migracji był wyraźnie ujemny i nadal spadał od $-1,2$ w roku 1996 do $-2,9$ w roku 2007.

Depopulacja na przygraniczu polegała na znacznym nasileniu emigracji netto z miast i jednocześnie nieco mniejszej niż w innych regionach kraju atrakcyjności migracyjnej wsi, szczególnie po 2004 r. Głównym kierunkiem migracji był odpływ ludności z miast przygranicza do miast w głębi kraju, co wskazuje na pilną potrzebę wsparcia rozwoju miast przygranicza, szczególnie w północnej, słabiej rozwiniętej części rozpatrywanego obszaru.

Do roku 2004 z miast przygraniczna częściej emigrowały kobiety (głównie w głąb kraju), a po akcesji Polski do UE częściej czynili to mężczyźni (w podobnym stopniu zarówno w głąb kraju, jak i za granicę). Po roku 2004 saldo migracji ogółem ustabilizowało się i miście, i na wsi; w pierwszym przypadku na poziomie $-4,5$, a w drugim – na poziomie około zera.

Literatura

- Dolny Śląsk. Problemy rozwoju regionalnego*, red. S. Ciok, Acta Universitatis Wratislaviensis nr 2942, Wrocław 2006.
- Domański R., *Geografia ekonomiczna. Ujęcie dynamiczne*, PWN, Warszawa 2004.
- Frenkel I., *Ludność – zatrudnienie i bezrobocie na wsi. Dekada zmian*, IRWiRol PAN, Warszawa 2003.
- Frenkel I., *Przemiany demograficzne i aktywność ekonomiczna ludności wiejskiej w latach 2000-2006*, Studia i Monografie nr 2, IRWiRol PAN, Warszawa 2008.
- Informacja o rozmiarach i kierunkach emigracji z Polski w latach 2004-2007*, GUS, Warszawa 2008.
- Łabędzki H., *Obszary wiejskie na przygraniczu z Niemcami – rozwój czy peryferie?*, Zeszyty Naukowe Akademii Rolniczej we Wrocławiu, Rolnictwo LXXIX nr 414, Wrocław 2001.
- Rajkiewicz A., *Polityka społeczna wobec procesów migracyjnych*, [w:] *Polityka społeczna*, red. G. Firlit-Fesnak, M. Szyłko-Skoczny, PWN, Warszawa 2007.
- Statystyka społeczna*, red. T. Panek, PWE, Warszawa 2007.

MIGRATION OF POPULATION ON BORDERSIDE AREAS IN SOUTH WESTERN POLAND

Summary: The research includes 13 borderside districts in south western Poland. The statistic data for gminas in the range of population migration for permanent residence in 1995-2008 were used. The analysis was carried out using 3-year average value of net migration per 1000 residents. The research confirmed that in the analyzed period there was the growth of net outflow of population from borderside areas; up to 2004 mainly into the country, and after the accession of Poland to EU to a larger and larger extent also abroad. The research proved that the most of the population (mainly males) emigrated from borderside urban areas.